

Helse- og omsorgsdepartementet

Sendes elektronisk

Deres ref.: 22/1033

Dato: 4. mars 2022

Vår ref.: 316339

Høring - forlengelse av reglene om koronasertifikat

1 INNLEDNING

Advokatforeningens tillitsvalgte advokater utfører et omfattende frivillig og ulønnet arbeid for å ivareta rettsstaten, rettssikkerheten og menneskerettighetene. En del av dette arbeidet består i å utarbeide høringsuttalelser.

Advokatforeningens høringsarbeid er organisert i 27 lovutvalg og 13 faste utvalg, oppdelt etter særskilte rettsområder og rettslige interesseområder. Om lag hundre høringsuttalelser utarbeides av Advokatforeningens tillitsvalgte advokater hvert år.

Alle våre høringsuttalelser er forfattet av advokater med ekspertise innenfor det rettsområdet som lovforslaget gjelder. En ekspertise som ikke er hentet kun fra juridisk teori, men fra advokatenes praktiske erfaring med å bistå sine klienter – i den norske rettsstatens hverdag. Denne høringsuttalelsen er skrevet ut fra Advokatforeningens ønske om å bidra til gode lovgivningsprosesser, og gode lover.

2 SAKENS BAKGRUNN

Vi viser til høringen til Helse- og omsorgsdepartementet publisert den 11.02.2022, med høringsfrist den 04.03.2022.

Dette høringssvaret er i hovedsak utarbeidet av Advokatforeningens Menneskerettighetsutvalg. Lovutvalget består av Else Leona McClimans (leder), Kristian Fredheim, Aurora Lindeland Geelmuyden, Åge Gustad, Ellen-Karine Hektoen, Maria Hessen Jacobsen, Elisabeth Roscher og Karl Nicolai Vogt Skjerdal, som alle har lang erfaring og god kompetanse innfor det aktuelle rettsområdet. Madeleine Engh bistår utvalget som sekretær.

3 KOMMENTARER TIL FORSLAGET: HOVEDPUNKTER

Advokatforeningen er enig i at de midlertidige bestemmelsene om koronasertifikat i smittevernlovens kapittel 4A kun skal omfatte bruken av koronasertifikat som dokumentasjon.

Den foreslåtte lovendringen fremstår ikke som en tydeliggjøring av dokumentasjonsadgangen som ønsket. Høringsnotatet fremstår som upresist og uklart, ved at notatet gjennomgående problematiserer og blander adgangen til differensierte smitteverntiltak etter lovens kapittel 4 med dokumentasjonsadgangen etter kapittel 4A. Det er sistnevnte som nå foreslås endret. Advokatforeningen ber om at en eventuell videreføring av den midlertidige hjemmelen om koronasertifikat i smittevernlovens § 4A-2 beholdes med dagens ordlyd.

Høringsnotatet begrunner ikke behovet for å videreføre bestemmelsen med en varighet på 12 måneder fremfor 6 måneder som hittil. Dette særlig i lys av at covid-19-pandemien er i ferd med å klinge av, og at alle våre naboland har avvirket alle smittevernstiltak. Advokatforeningen ber departementet spesielt vurdere tidsperspektivet ved en forlengelse dersom det besluttes å videreføre den midlertidige hjemmelen for koronasertifikat.

4 FORSLAG OM LOVFESTING AV AT BRUK AV KORONASERTIFIKAT SOM DOKUMENTASJON INNGÅR I AVGRENSNING AV SMITTEVERNTILTAK I SMITTEVERNLOVEN § 4A-2

Departementet foreslår å innføre en presisering i den midlertidige hjemmelen for bruk av koronasertifikat § 4a-2 for å tydeliggjøre at bestemmelsen bare gjelder bruk av koronasertifikat som dokumentasjon. Dette gjøres ved at ordlyden «*inngår i avgrensningen av smitteverntiltak etter loven*» foreslås inkludert i bestemmelsen. Argumentasjonen i høringsnotatet rundt hvorfor en slik presisering er nødvendig er utydelig, og bidrar ikke til en presisering av bestemmelsen, men en endring.

Advokatforeningen har forståelse for departementets ønske om å skape et klart skille mellom hjemmelen for et koronasertifikat, og eventuelle hjemler for å kreve fremvisning av koronasertifikat som smitteverntiltak. Ettersom hjemler for pålegg om fremvisning av koronasertifikat kan gis i forskrift, anser vi det likevel naturlig at den overordnede rammen for bruk av koronasertifikat fremgår i forbindelse med lovhjemmelen for koronasertifikat i smittevernloven. Fra 19. november 2021 ble kommuner gitt adgang til å innføre krav om koronasertifikat jf. covid-19-forskriften § 19. Juristforbundet advarte i 2021 om at innbyggernes rettssikkerhet er truet fordi det viste seg at kun 55% av landets kommuner har ansatt en eller flere jurister.¹ Departementet er opptatt av å kommunisere at det må foretas konkrete forholdsmessighetsvurderinger ved innføring av eventuelle smitteverntiltak som forutsetter fremvisning av koronasertifikat. I lys av Juristforbundets funn, er Advokatforeningen bekymret for at mangelen på jurister i kommunene kan utfordre borgernes rettssikkerhet dersom man beslutter å innføre smitteverntiltak med krav om fremvisning av koronasertifikat. Vurderingene etter smittevernloven § 1-5, Grunnloven og EMK er krevende, og forutsetter en god juridisk kunnskap.

Advokatforeningen viser i denne sammenheng til at vi nå ser en økt prøving av reglene om smitteverntiltak i domstolene. Gulating lagmannsrett konkluderte i januar 2022 med at Bergen kommunes antallsbegrensning på fem personer var i strid med smittevernloven § 1-5 og dennes krav om

¹ [Innbyggernes rettssikkerhet er truet uten jurister i kommunene | Juristforbundet](#)

at smitteverntiltak skal ha en «klar medisinsk faglig begrunnelse», se LG-2021-126423. Saken gjaldt behandling av ilagt forelegg for deltakelse i sammenkomst med mer enn fem personer til stede. Tingretten domfelte de tiltalte, mens lagmannsretten frifant de tiltalte. Saken er anket til Høyesterett.

Borgarting lagmannsrett forkastet i februar 2022 en anke over tingrettens domfellelse i en sak om forelegg for deltakelse i sammenkomst med flere enn to personer utover egen husstand i Oslo våren 2021, se LB-2021-156338. Lagmannsretten konkluderte i denne saken med at straffsanksjonerte antallsbegrensningen var i tråd med krav i Grunnloven og EMK. Denne saken er også anket til Høyesterett.

I disse dager behandler også Høyesterett den såkalte «Hyttesaken» (saksnr. 21-136017SIV-HRET) hvor en gruppe mennesker med hytter i Sverige har tatt ut søksmål mot staten som følge av reglene om innreisekarantene. Også i denne saken har det vært ulike resultater i de underliggende instansene.

Disse avgjørelsene er gjennomgående lange, og de ulike resultatene i instansene viser at vurderingene ikke er enkle.

Med dette som bakteppe fremstår det som uheldig at dette høringsnotatet bare gjelder koronasertifikatets funksjon som dokumentasjon og at mulige føringer for hvordan et koronasertifikat kan benyttes, og hva som er grensene for bruken av et slikt sertifikat ikke drøftes. Departementets forslag om å lovfeste presiseringen i § 4A-2 er etter Advokatforeningens syn et forslag som vil endre forutsetningen om at eventuelt koronasertifikat kun skal benyttes til lettelse, ikke nye begrensninger, og vi ønsker at hjemmelen beholdes slik den er.

5 SAMMENHENGEN MELLOM DOKUMENTASJONEN I KORONA-SERTIFIKATET OG COVID-19-FORSKRIFTENS BESTEMMELSER OM BRUK AV KORONA-SERTIFIKAT

Selv om Advokatforeningen støtter muligheten for å videreføre de midlertidige hjemlene for koronasertifikatene i smittevernlovens kapittel 4A vil vi peke på at det er problematisk at smittevernlovens covid-19-forskrift jevnlig endres uten høringer. For eksempel ble covid-19-forskriftens bestemmelser om koronasertifikat i februar 2022 endret slik at negativt testresultat ikke lenger skal vises på koronasertifikatet.

I pkt. 9 (s 41) i høringsnotatet, skriver Departementet følgende:

«Koronasertifikat kan dokumentere både vaksinasjonsstatus, gjennomgått covid-19 og testresultat. Det er ikke et vilkår for bruk av koronasertifikat at alle de tre elementene inngår i avgrensningen av smitteverntiltaket. Det er det underliggende smitteverntiltaket som er avgjørende for hvilke av elementene som er relevante å dokumentere ved bruk av koronasertifikat. Det kan altså gis regler om bruk av koronasertifikat som dokumentasjon selv om negativ test ikke inngår.»

Ettersom covid-19-forskriften § 19 siste ledd allerede er endret slik at negativ test ikke står oppført som alternativ til dokumentasjon på vaksinasjon og gjennomgått sykdom, etterlater dette et inntrykk av at departementet legger opp til at man skal differensiere internt i et eventuelt koronasertifikat slik at negativ test ikke vil bli akseptert, kun vaksinasjon eller gjennomgått sykdom. Dersom dette er tilfellet, ville det

vært ryddigere om en slik hensikt ble tydeliggjort i høringsnotatet. Erfaringene det siste halve året har vist at ved bekymring for smittespredning er umiddelbar hurtigtesting et langt mer effektivt, treffsikkert og tjenlig virkemiddel for å begrense smittespredning på for eksempel arrangementer enn et generelt koronasertifikat som dokumenterer vaksinasjon og gjennomgått sykdom.

Reglene for hva som inngår i koronasertifikatet endres stadig, eksempelvis ved at gyldighet og varighet av vaksiner endres. Dette understreker viktigheten av at man ved innføring av smitteverntiltak som forutsetter fremvisning av koronasertifikat foretar en grundig helhetsvurdering på det aktuelle tidspunktet. Endringer i hva som inngår i koronasertifikatet kan få betydning for det generelle kravet om forholdsmessighet av smitteverntiltak.

6 GENERELT OM FORSLAGET OM FORLENGELSE AV HJEMMELEN FOR KORONASERTIFIKAT

Sett i lys av at man i dag har opphevet de aller fleste smittevernstiltak og avskaffet karanteregler for nærkontakter, samt gått over til en anbefalt isolasjonsperiode på fire dager for smittede, er det vanskelig å forstå behovet for en ettårig forlengelse av hjemmelen for koronasertifikat. Forslaget om en forlengelse ut juni 2023 er så vidt Advokatforeningen forstår begrunnet i at EU behandler et slikt forslag i disse dager. Tidligere har hjemmelen for koronasertifikat vart omtrent et halvt år av gangen. Advokatforeningen kan ikke se noen grunn til at en eventuell forlengelse av en midlertidig hjemmel for koronasertifikat skal være lenger enn seks måneder.

Dette gjelder enda mer når man vet at dagens vaksiner har dårligere effekt på den varianten av koronaviruset, omikron som i dag er helt dominerende i Norge.² Selv om vi forstår departementets ønske om å ha verktøykassen klar dersom pandemi-situasjonen skulle utvikle seg slik at det igjen blir tvingende nødvendig med strenge restriksjoner, vil Advokatforeningen advare mot at man aksepterer langvarige forlengelser av unntakshjemler. Slik situasjonen nå ser ut, er det etter Advokatforeningens syn ikke grunnlag for å forlenge hjemmelen for koronasertifikat, og i hvert fall ikke utover et halvt år.

Vi viser i denne sammenheng til følgende i høringsuttalelsen fra Advokatforeningen i forbindelse med forlengelsen av hjemmelen for koronasertifikat i høringsuttalelse 24.09.2021:

«Advokatforeningen støtter Folkehelseinstituttets vurdering om at bruk av koronasertifikatet kan avvikles når fasen «en normal hverdag med økt beredskap» iverksettes.»

Dersom andre land skulle kreve dokumentasjon fra norske borgere ved innreise viser vi til følgende fra Advokatforeningens høringsuttalelse fra 24.09.2021:

«Hva andre land velger å kreve av vaksinestatus og bruk av koronasertifikat for innreise, reguleres ikke i norsk lov. Adgangen til å kunne registrere vaksinestatus i et vaksinasjonskort eller lignende, må løses på linje med andre vaksiner, som Norge allerede har et godt system for.»

² Effekt av tre doser koronavaksine publisert 18. februar 2022 i Tidsskriftet den norske legeforening: [Effekt av tre doser koronavaksine | Tidsskrift for Den norske legeforening \(tidsskriftet.no\)](https://tidsskriftet.no/2022/02/effekt-av-tre-doser-koronavaksine)

Vennlig hilsen

Jon Wessel-Aas
leder

Merete Smith
generalsekretær

Saksbehandler: Hedda Emilie Berntsen
heb@advokatforeningen.no